

Stanisław Fita

Uczczenie zasług profesora Czesława Zgorzelskiego

Rocznik Towarzystwa Literackiego imienia Adama Mickiewicza 21, 129-132

1986

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Z ŻYCIA TOWARZYSTWA

UCZCZENIE ZASŁUG PROFESORA CZESŁAWA ZGORZELSKIEGO

W dniu 26 III 1985 r. Oddział Lubelski Towarzystwa Literackiego im. Adama Mickiewicza uczcił zasługi swego wieloletniego prezesa, członka honorowego Towarzystwa, wybitnego badacza i edytora dzieł Mickiewicza, profesora Czesława Zgorzelskiego. Spotkanie nie miało charakteru uroczystej akademii: jego głównym momentem był odczyt Profesora *Mickiewiczowska liryka snów i widzeń* a także wręczenie pamiątkowego druczku bibliofilskiego z reprodukcją autografu i pierwodruku artykułu Adama Mickiewicza *O ludziach rozsądnych i ludziach szalonych* („Pielgrzym Polski” 1833). Teksty wybrał i przygotował do publikacji Andrzej Paluchowski, dyrektor Biblioteki Uniwersyteckiej KUL, wieloletni członek Zarządu Oddziału Towarzystwa; autorami opracowania graficznego są Zofia i Henryk Szulcowie. Dzięki życzliwości i pomocy Rektoratu Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego druk wykonano w Zakładzie Małej Poligrafii KUL w Lublinie.

Wręczenie druczku bibliofilskiego poprzedziło wystąpienie prezesa Oddziału, doc. dra hab. Stanisława Fity, który przypomniał najważniejsze momenty działalności profesora Zgorzelskiego w Oddziale Lubelskim i na forum ogólnopolskim oraz słowo dyrektora Paluchowskiego uzasadniające sens wyboru tego właśnie tekstu Mickiewicza do dedykowanej Profesorowi publikacji.

Spotkanie, w którym uczestniczył prorektor KUL doc. dr hab. Jan Czerkawski, członkowie Oddziału Towarzystwa, wykładowcy i studenci filologii polskiej obu lubelskich uniwersytetów, nauczyciele poloniści, bibliotekarze, pracownicy wydawnictwa uniwersyteckiego, uczniowie i przyjaciele Profesora, odbyło się w Czytelni Profesorskiej Biblioteki Uniwersyteckiej KUL. Wybór miejsca nie był przypadkowy: to właśnie w zbiorach Biblioteki znalazła się po ostatniej wojnie część archiwum Filomatów, a w tej samej czytelni obradowała w grudniu 1973 r. ogólnopolska Sesja Mickiewiczowska, zorganizowana z inicjatywy prof. Zgorzelskiego przez Towarzystwo Naukowe KUL. Była ona ważnym epizodem

w ponad trzydziestoletnich dziejach tworzenia tu przez Profesora i grono jego uczniów tradycji badań nad Mickiewiczem i polskim romantyzmem.

*

Profesor Czesław Zgorzelski związany jest z Towarzystwem Literackim od pół wieku: nazwisko jego znajdujemy w przedwojennych spisach członków Oddziału Wileńskiego, gdzie pełnił przez pewien czas funkcję skarbnika. Po wojnie znalazł się wraz z grupą naukowców wileńskich w Toruniu i tu również uczestniczył w pracach powstałego w 1946 r. Oddziału Towarzystwa. Najdłużej jednak, bo już przez 34 lata jest związany z Oddziałem Lubelskim. Po raz pierwszy bowiem wystąpił na posiedzeniu Oddziału 26 II 1951 r.; zagałł wtedy dyskusję na temat tzw. „prawdziwości dzieła literackiego”. Było to zebranie w pewnym sensie przełomowe: wówczas bowiem Oddział Lubelski, po przerwie spowodowanej wyjazdem z Lublina dwóch kolejnych prezesów — prof. Juliusza Kleinera i prof. Stefana Kawyna, wznowiał swoją działalność, by kontynuować ją w sposób nieprzerwany aż do dnia dzisiejszego. Na tym zebraniu funkcję prezesa objął prof. Feliks Araszkiewicz, profesor Zgorzelski został powołany na stanowisko wiceprezesa i przez kilka lat bardzo ofiarnie wspomagał przewodniczącego we wszystkich poczynaniach nie tylko na terenie Oddziału, ale również w kontaktach z Zarządem Głównym i innymi ośrodkami. Od 9 I 1956 r. był Profesorem prezesem Oddziału aż do połowy października 1983.

Przez te wszystkie lata Oddział organizował systematycznie, najczęściej w odstępach miesięcznych, zebrania naukowe z odczytami zarówno prelegentów miejscowych (sam Profesor wystąpił ok. 25 razy), jak też z innych ośrodków. Dzięki temu poloniści lubelscy, szkolni i uniwersyteccy, studenci, a także wszyscy zainteresowani literaturą mogli słuchać wykładów wielu wybitnych przedstawicieli naszej dyscypliny, reprezentujących różne orientacje, różne środowiska, różne pokolenia. Prelegentami byli m. in. profesorowie J. Krzyżanowski, R. Pollak, K. Górski, Z. Szweykowski, K. Wyka, T. Ulewicz, H. Markiewicz, Z. Stefanowska, J. Maciejewski, M. Głowiński, J. Sławiński, T. Kostkiewiczowa, a także J. W. Gomulicki, J. Przyboś, P. Hertz.

Drugim, nie mniej ważnym nurtem pracy Oddziału były inicjatywy popularyzatorskie, podejmowane z myślą o potrzebach szkoły w porozumieniu z władzami oświatowymi i ośrodkami kształcenia nauczycieli. Przez kilkanaście lat (od 1955 r.) Oddział organizował prelekcje z zakresu nauki o literaturze i języku polskim w szkołach średnich, ogólnokształcących i zawodowych, na terenie rozległego wówczas województwa lubel-

skiego; nieraz w ciągu roku członkowie Towarzystwa wygłaszali po kilkadziesiąt odczytów. W pierwszych latach trwania tej akcji Profesor często odwiedzał szkoły ze swymi wykładami o *Panu Tadeuszu* i romantyzmie w Polsce (pierwszy z tych odczytów wygłosił w Łukowie, Wisznicach, Białej Podlaskiej, Puławach, Kraśniku, Tomaszowie Lubelskim, Urzędowie i Zaklikowie).

Później te kontakty ze szkołą i nauczycielem przybrały inne formy: odczyty na konferencjach szkoleniowych, na wakacyjnych kursach metodycznych i innych spotkaniach. Przy współpracy instytucji oświatowych w Lublinie Oddział zorganizował również dwie sesje poświęcone projektom reformy programu nauczania języka i literatury polskiej w szkole (1975) oraz koncepcji nowego podręcznika dla ucznia i książki pomocniczej dla nauczyciela (1979). Niestety, ten nurt działalności został w ostatnich latach zaniedbany.

Również z myślą o potrzebach środowisk nauczycielskich w mniejszych ośrodkach, pozbawionych wyższych uczelni, prof. Zgorzelski podjął inicjatywę utworzenia nowych oddziałów w Białej Podlaskiej, Chełmie i Zamościu, zrealizowaną w 1976 r. przez Zarząd Główny przy współudziale miejscowych Kuratoriów Oświaty i Wychowania. Prezes naszego Oddziału czynnie popierał także starania — uwieńczone powodzeniem — o zorganizowanie Oddziału Towarzystwa Mickiewiczowskiego w Jarosławiu (1972).

Trzeba bowiem pamiętać, że działalność Profesora nie ograniczała się do ram Oddziału Lubelskiego, ale obejmowała Towarzystwo w skali całego kraju. Przez wiele lat był członkiem Zarządu Głównego a także uczestniczył w imprezach Towarzystwa w różnych miastach i w różnych stronach Polski. Niewiele jest Oddziałów, które nie gościłyby Profesora i nie organizowały jego odczytów. I to nie tylko w ośrodkach akademickich, ale również w mniejszych miastach. Te ostatnie, jak się wydaje, Profesor szczególnie chętnie odwiedzał. Wygłaszał odczyty w Elblągu i Siedlcach, Grudziądzu i Koszalinie, Cieszynie i Częstochowie, Sandomierzu i Przemyślu. Odczyt pt. *Jak czytać poezję współczesną* był wygłoszony w latach 1961 - 1969 w 10 oddziałach; podobnie — *Ku czemu zmierzła poezja naszych czasów?* (1963 - 1964). W sumie prof. Zgorzelski wygłosił w Towarzystwie Literackim około 120 prelekcji. Tak było do niedawna i tak jest — choć w znacznie skromniejszym zakresie — nadal. Przypomnijmy jeszcze, że gdy Towarzystwo nasze po kilkumiesięcznej przerwie spowodowanej stanem wojennym wznowiło swą działalność, organizując w niektórych ośrodkach odczyty z okazji obchodzonej z niezawinionym opóźnieniem 150 rocznicy powstania listopadowego, Profesor nie tylko zainaugurował ponowną działalność swego macierzystego Oddziału wykładem *O liryce „listopadowej” Mickiewicza*, ale wkrótce wygłosił ten

odczyt również w dalekim Słupsku. Do dziś staje do dyspozycji Towarzystwa zawsze, kiedy tylko czas i okoliczności mu na to pozwalają.

Dodajmy do tego udział w przygotowaniu nowej edycji dzieł Adama Mickiewicza, która ma się ukazać z inicjatywy Towarzystwa, zapowiedziane wystąpienie na jubileuszowej sesji Towarzystwa we Wrocławiu — wszystko to tworzy nakreślone pobieżnie zarysy obrazu wszechstronnej i niestrudzonej pracy Profesora w naszym Towarzystwie, które w roku 1978 powołało go w poczet członków honorowych.

Towarzystwo Mickiewiczowskie opiera swoją działalność na pracy szerokich kręgów polonistów, głównymi zaś jego „filarami” są uczeni, którzy nie tylko łączą własną pracę naukową z nauczycielską, ale również za swe ważne zadanie uważają realizację społecznych powinności badaczy: działalność popularyzatorską i organizacyjną. Profesor Zgorzel-ski łączył stale te trzy formy realizacji swego powołania, dzięki czemu Towarzystwo Literackie im. Adama Mickiewicza zalicza go do grona członków najbardziej oddanych i najbardziej zasłużonych.

(sf)

Krystyna Głomb

SYMPOZJUM POŚWIĘCONE KAZIMIERZOWI BRODZIŃSKIEMU W TARNOWIE

W roku 1985 przypadła sto pięćdziesiąta rocznica śmierci Kazimierza Brodzińskiego. Szczególnie uroczyste starała się ją uczcić ziemia tarnowska, skąd poeta pochodził, i sam Tarnów, gdzie uczęszczał do gimnazjum. Z inicjatywy Tarnowskiego Oddziału TLiAM, przy poparciu władz miasta oraz przy współpracy Towarzystwa Przyjaciół Ziemi Tarnowskiej zostało zorganizowane sympozjum naukowe „Kazimierz Brodziński i jego epoka”, połączone ze zjazdem prezesów oddziałów TLiAM.

Sympozjum odbyło się 19 X 1985 r. Poprzedziło je złożenie kwiatów pod pomnikiem Brodzińskiego, usytuowanym przed gmachem I Liceum Ogólnokształcącego im. K. Brodzińskiego, do którego poeta uczęszczał, połączone z montażem poetyckim, przygotowanym przez młodzież tego liceum. Obrady sympozjum w Sali Lustrzanej otworzył prezydent Tarno-